

Sundsvall, 4 oktober 2017

Yttrande ang. diarienummer 551-8609-14, tillstånd för täkt inom delar av fastigheterna Sundsvall Nolby 4:2 och 4:3.

Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge har getts tillfälle att yttra sig över förnyad ansökan från Granlunds Grus i Saltsjö-Boo AB angående tillstånd att ta ut bergmassor på fastigheterna Nolby 4:2 och Nolby 4:3.

Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge har tagit del av materialet och framför följande i ärendet:

Förnyad ansökan?

Föreningen anser att det är orimligt att en exploatör, trots avslag, ska kunna återkomma med nya ansökningar. I vart fall eftersom inget nytt har tillförts i ansökan och eftersom det innebär ett betydande arbete för föreningen att sätta sig in i materialet och formulera ett yttrande. Vi anser, att sökanden bör ersätta Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge för det arbete vi har tvingats lägga ner på att formulera detta yttrande och det fortsatta arbete som kommer att krävas av oss innan ärendet är avslutat. Vårt första yrkande är därför, att ansökan ska avslås eftersom inga nya argument har framförts av sökanden.

Miljökonsekvensbeskrivningen

I den miljökonsekvensbeskrivning (MKB), daterad 2014-12-18, som följer med ansökan skriver man på sid 23 - 24 bland annat:

"Inför kommande MKB ska grundvattensituationen inom täktområdet utredas".

"Den planerade efterbehandlingen ska beskrivas i kommande MKB".

"I kommande MKB är det viktigt att ange samtliga kringverksamheter som planeras".

"Länsstyrelsens synpunkter kommer att beaktas i MKB".

Detta ger intrycket av att man 2014 avsåg att ta fram en (ny) miljökonsekvensbeskrivning. Någon sådan har vi dock inte sett.

Beträffande sakinnehållet i den MKB som redovisas i ansökan finner vi stora brister.

För det första innehåller MKB:n föråldrade uppgifter. I dag är en ny översiktsplan beslutad av kommunfullmäktige. Den nya översiktsplanen innehåller ett starkt skydd av friluftsområdet söder om Sundsvall. Vidare är det aktuella området nu utpekade som riksintresse för friluftslivet. Den nya E4:an är byggd. I anslutning till denna finns en stor bergtäkt strax öster om det område som den här aktuella ansökan avser. Behovet av ytterligare en bergtäkt i detta område är därför ytterst begränsat.

För det andra ger MKB:n en helt missvisande bild av områdets betydelse för rekreation och friluftsliv. Man skriver på sidan 30: "Friluftslivet bedöms inte att påverkas i stor utsträckning av själva exploateringen då den enda stigen som går genom området går nära västra kanten." Man missar då helt, att bärplockare, fågelskådare och orienterare inte rör sig längs stigar i skogen, utan över hela ytan. Detta ger inga synliga spår, men är tvärtom beroende av att naturen är just orörd. Man missar också att en stor del av friluftslivet sker på skidor vintertid, vilket inte heller det resulterar i några stigar. Vidare är områdets värde till stor del kopplat till dess vildmarkskänsla och orördhet. En bullrande bergtäkt spolierar helt denna känsla, inom ett område på flera kilometer från anläggningen.

Njurunda Orienteringsklubb och andra orienteringsklubbar använder kartan över området 3-4 ggr/år. Vissa år mindre, andra år mer. Njurunda Orienteringsklubb har nyligen reviderat kartan över området för att kunna använda området även i framtiden. Bland de arrangemang som skett i omedelbar anslutning till det planerade täktområdet kan nämnas Njurunda OK:s nationella tävling 2014-05-17 med 473 anmälda deltagare. Flera av de längre banorna hade kontroller inom täktområdet, se bifogade kartor.

Skadan för orienteringen blir mycket större än bortfallet av själva täktområdet. Detta utgör nämligen en av få möjliga förbindelser mellan Omsberget och Midskogsberget. Bergtäkten kommer därför att försvåra eller omöjliggöra större orienteringstävlingar på både Omsberget och Midskogsberget. Detta är särskilt allvarligt just nu, eftersom orienteringsklubbarna i Medelpad förhandlar med Svenska Orienteringsförbundet om att få arrangera O-Ringen i Sundsvall år 2023. O-Ringen är världens största orienteringsarrangemang och ett av de största idrottsarrangemangen i världen, alla kategorier. Inför ett sådant arrangemang behöver orienteringsrörelsen veta att man kan disponera alla lämpliga områden i närheten av staden. Förutom de fem orienteringsetapperna ska O-Ringen även innehålla 5 etapper mountainbike-orientering och c:a 3 träningsområden.

Området användes också i våras för Sundsvall Trail ett löplopp med 240 deltagare. I inbjudan skriver arrangören:

"Sundsvall Trail är ett av Sveriges vackraste och tuffaste traillopp. Med distanser från 7 till 49 km kan både motionär och elitlöpare finna en utmaning, utan att någonsin göra avkall på upplevelsen av äkta trail-glädje med löpning på böljande tekniska stigar, genom djupa skogar och över hållmarksklädda berg med dramatisk utsikt. Sundsvalls OK hälsar dig välkommen till den Gyllene triangeln, ett unikt stadsnära naturområde mellan Midskogsberget, Nolbykullen och Södra Stadsberget med fantastiska träningsmöjligheter både sommar som vinter."

Självfallet försämrar upplevelsen påtagligt om banan passerar intill en bullrande bergtäkt.

Även Friluftsfrämjandet i Njurunda använder området regelbundet, med Tallstugan, 900 m söder om den planerade bergtäkten, som bas. Trots att Tallstugan än en gång har bränts ner har man haft servering för skidåkare under hela snösäsongen. Man har också ordnat bär- och svamputflykter med särskild inbjudan till nyanlända svenskar. Nidingsdåden mot Tallstugan har förstärkt mycket must och energi ur kadern av ideella ledare. Men att använda denna tillfälligt minskade aktivitet som ett argument för att få göra ett irreparabelt intrång i ett riksintresseområde för friluftsliv är djupt cyniskt.

För det tredje görs i MKB:n ingen rimlig avvägning mellan det allmänna intresset för rekreation och friluftsliv, som är dokumenterat i kommunens nya översiktsplan och i områdets status som riksintresse för friluftslivet, och det enskilda intresset att bryta berg. Sundsvalls kommun har sedan 80-talet reserverat det aktuella området för friluftsändamål. För varje ny översiktsplan har man allt tydligare lyft fram områdets stora värden för friluftslivet.

Även om man inte tydligt i ÖP redovisat vilka verksamheter som "ej är lämpliga inom Södra Berget-området" (men att en bergtäkt är olämplig i ett friluftsområde borde vara uppenbart!) så innebär överenskommelsen enligt miljöbalken och PBL mellan kommunen och staten att det allmänna intresset friluftsområde ska prioriteras vid konflikter mellan andra allmänna intressen och enskilda intressen. Staten har aldrig haft några invändningar mot kommunens olika översiktsplaner och har delat kommunens bedömning. I den prioritering som kommunen lagt i sina översiktsplaner ligger självklart att andra intressen som påtagligt skadar friluftsvärdena inte skall tillåtas.

Kommunen, enskilda och föreningar borde kunna lita på att staten respekterar den vilja som kommunen ger uttryck för i översiktsplanen och som förankrats bland medborgarna genom omfattande samråd. Staten gjorde detta vid byggandet av den nya E4-an genom Njurunda. Då byggde man, till en kostnad av flera tiotals miljoner kronor, inte mindre än fem möjligheter för djur och människor att korsa den nya motorvägen planskilt mellan Tunavägen och Vaplebacken för att nå friluftsområdet väster om E4. Att påtagligt försämma värdet av detta friluftsområde genom att tillåta en bergtäkt skulle innebära att nyttan av de stora investeringarna i planskilda korsningar är mer eller mindre bortkastad.

Att kommunen inte i sin ÖP pekat ut lämpliga områden för bergtäkter innebär inte att täkter kan tillåtas i strid mot andra allmänna intressen. Det är inte heller självklart att det är enbart kommunens ansvar att identifiera var eventuella nya bergtäkter skulle kunna förläggas. Interesseorganisationer för bergtäkter och markägare bör, tillsammans med kommunerna i länet, utreda lämpliga områden för bergtäkter för att underlätta för bolagen vid framtida exploateringar.

Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge anser, med anledning av de stora bristerna i den föreliggande miljökonsekvensbeskrivningen, att en komplettering av MKB ska vara ett krav innan en ansökan om en eventuell exploatering ens kan tas upp till prövning.

Vi har i detta yttrande inte upprepat alla de argument vi framförde vid den förra prövningen av frågan. Vi hänvisar därför också till våra tidigare yttranden och begär att även dessa yttranden ska beaktas vid denna nya prövning.

Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge anser att sakinnehållet i bolagets förnyade ansökan inte föranleder Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge att ändra inställning i frågan. Vi yrkar på att miljöprövningsdelegationen beslutar att inte bevilja tillstånd till bergtäkt inom området.

Björn Abellsson
Ordförande

Karta 1

Visar hur området för bergtåkten är viktigt för att kunna knyta ihop Omsberget och Midskogsberget på ett orienteringstekniskt bra sätt.

Karta 2

Detalj över kontrollplacering inom det aktuella täktområdet

